

Nr 28.

Av herr **Fahlander**, om anslag till anordnande i Sverige av ett ungdomens världsparlament för freden.

Nationernas förbunds misslyckande och det andra världskrigets utbrott skakade hos många tron på möjligheten att skapa en bestående fred. Och likväl — efter krigets slut tillgrip man åter det enda medlet till problemets lösning, nämligen samarbete. Så tillkom Förenta Nationerna. Risken för ett nytt misslyckande är stor, och det missmod och den misströstan, som detta skapar, måste på något sätt brytas. Man kan aldrig unphöra att grubbla över detta och att efter förmåga söka utfundera förslag till åtgärder att lösa frågan. Våld och diplomati, som sedan årtusenden använts som medel att lösa tvister mellan folken men alltid misslyckats, måste på något sätt kunna ersättas med rätt och ärlig vilja. Strävandet därtill kan aldrig bli varken för dyrbart eller mödosamt, för att man skulle avstå från något som helst medel, som erbjuder sig.

När freden hotas, börjar ett diplomatspel, som, även om det avser motsatsen, nästan ofelbart leder till krig. De stora människomassorna, som det i verklig mening angår, ha ingen möjlighet att påverka utvecklingen. En handfull diplomater dirigerar det hela. Åt sådana är det knappast lämpligt att anförtro det angelägna arbetet för en varaktig fred. De torde väl i allmänhet till hela sin mentalitet vara alltför hårt bundna vid det förgångna för att kunna beträda tillräckligt radikala vägar. Spionage, misstänksamhet och ränker torde av dem vara alltför uppskattade instrument, för att de över huvud taget skulle äga förutsättningar för ett förtroendefullt samarbete utan baktankar. Sannolikt måste man vädja till helt andra krafter inom folken, för att denna samförståndstanke, den för närvarande viktigaste av alla, skall kunna bringas till positiv lösning. Helt visst har bilden av en make eller son, försmäktande såsom fånge i ett koncentrationsläger — för att inte nämna än mer makabra fall — utlöst oerhörda krafter, särskilt hos världens kvinnor, krafter, som borde ha varit tillräckliga att för alltid göra slut på dessa omänskliga förhållanden, men de tyckas aldrig ha fått komma till tals i våra staters underliga politiska mekanism, där — enligt Carl Lindhagen — makten fördummar och, skulle man vilja tillägga, partiväsendet förlamar. Det finns med säkerhet ingen fråga, som kan bli så personligt angelägen för all världens människor som den om krig eller fred. Men det finns tydligen intet riktigt forum för det mänskligaste av allt, livet självt. Man frågar sig, om inte omsorgen om den materiella välfärden för stunden blivit så dominant, att vi alltför litet beaktat det allt

överskuggande problemet: att skapa en bestående fred. Man måste dock tänka, att den mest fulländade välfärdsstat har ringa värde, om det kan befaras, att den på några få dagar kan helt slås i spillror. Denna tankegång är enkel, enligt mångas mening nästan banal. Detta får dock icke bli anledning till att den i det allmänna meningsutbytet förvägras den angelägenhetsgrad, som den onekligen förtjänar. Hindren äro dock utomordentligt stora. De bestå av så oerhörda krafter som människornas vanetänkande, bekvämlighet och indolens. Var skall den entusiasm uppbringas, som förmår bryta dessa hinder? Sannolikt inte hos de äldre.

»Allt stort har tagit sin början i ungdomens drömmar.» Det är förmodligen till ungdomen vi måste vädja. Det är också den mest berörda parten. I ett krig bringar den de största och för världen dyrbaraste offren. Det har sagts, att ungdomen av i dag är mer realistisk än äldre tidens. Är det sant, vore det verkligen lyckligt. Ty fredsfrågan är den mest realistiska av alla, även om det fordras en alldeles särskilt hög grad av idealitet för att våga uppta kampen. Och idealitet äger ungdomen framför andra. Visserligen klagas det — särskilt inom de politiska organisationerna — över ungdomens ringa intresse för samhällsfrågorna. Det är inte underligt, att så är förhållandet. De flesta frågor lösas numera kommitté-eller expertvägen. Ungdomen vill kämpa, och den vill framför allt ha arbetsuppgifter av gigantiska format. Då först utlöses den rätta entusiasmen. En dylik arbetsuppgift är fredsfrågan.

Vi ha efter kriget sett många spontana uttryck för ungdomens vilja att hjälpa och hela, en trängtan att arbeta över gränserna för att utjämna motsättningar och hat. Ett av de vackraste exemplen härpå är de internationella arbetslagen. Även de internationella studentorganisationerna ha visat stort intresse härför. Men företrädarna för en av dessa råkade rätt snart in på av diplomaterna alltför upptrampade vägar. Och så infriades icke de förhoppningar, som ställts på den gruppen. En i verklig mening internationellt betonad ungdom förväxlar inte i denna fråga ett visst lands eller en viss ideologis intressen med mänsklighetens. Fredsarbetet bör avpolitiseras.

För att ungdomen skall kunna lyckas i sina strävanden, måste statsmakterna i eget och ungdomens intresse lämna sitt stöd och framför allt ekonomisk hjälp. Svensk ungdom borde beredas möjlighet att till vårt land inkalla ett världens ungdomsparlament med världsfredsfrågan som enda arbetsuppgift. Ett begränsat antal ungdomar från varje land, som önskade bli representerat, skulle inbjudas. De, som man får hoppas, högt kvalificerade ungdomarna skulle anbefallas grunda ett internationellt institut för fredsforskning. Alltför känslöbetonad fredsrörelse svalnar lika hastigt, som den blossar upp. De svårigheter, som ligga inneslutna i sådana frågor som världens råvaruproblem, livsmedelsdistributionen, världsspråkstanken, internationell lagstiftning, uppfostran, brytandet av den nationella högfärden, ett världsreferendum för freden o. s. v., skulle sannolikt endast stimulera. Planerna på att upprätta en fredsprofessur

— förmodligen behövs det flera — skulle i detta sammanhang lämpligen få sin lösning. Kyrkorna, kvinnorörelserna, rotary och en mängd andra internationella organisationer skulle säkerligen komma att lämna institutet verksamt stöd. De internationella studentorganisationerna skulle bringas att ompröva och samordna sina arbetsmetoder. Aldrig skulle Nobels fredspris mindre tveksamt och mer helhjärtat kunna utdelas än till en dylik fredsfrämjande organisation, vilken, som man får hoppas, skulle bli ett brett stödjande underlag för Förenta Nationernas arbete.

Vårt land har förpliktelser. Ett ekonomiskt bidrag av relativt liten omfattning till en världsfredens verkstad skulle utgöra en ringa tribut för den tacksamhet vi känna över att ha undsluppit det direkta kriget. Även känslan av hur i flera avseenden temporärt värde vårt militära försvar har, hur mycket det än tillåtes kosta, borde göra oss benägna att medverka till ett försök att förverkliga förhoppningen om rättens och förnuftets seger över våldet.

I anslutning till vad ovan anförts får jag föreslå,

att riksdagen beslutar att bevilja ett anslag på 250 000 kronor eller det större eller mindre belopp, som kan anses erforderligt, för inbjudan till Sverige av ett ungdomens världsparlament för freden och att hos Kungl. Maj:t hemställa om tillsättandet av en bestyrelse att organisera denna inbjudan.

Stockholm i januari 1948.

Gustaf Fahlander.
